
TEMAGRUPP NEDSKRÄPNING

INLEDNING

Temagruppens område

Temagruppens fokus är nedskräpning.

Temagruppen har bestått av 14 deltagare från Håll Sverige Rent, Städa Sverige, Visit Dalarna, kommuner och länsstyrelse.

Ett webinarium har hållits, 28 september med mellan 40 – 50 deltagare.

Mängder/flöden

Det går inte få fram mängduppgifter kring nedskräpning men det finns skräpmätningar på allmän plats och kundundersökningar om nedskräpning.

Aktörer

Kommunerna har ansvaret för allmänna platser med kommunal renhållningsskyldighet

Kommunens miljöverksamhet har tillsynsansvar.

Visit Dalarna arbetar med besöksnäring och denna ska hantera nedskräpning.

Länsstyrelsen har regionalt tillsynsansvar och kan bidra till kunskap och koordinering.

Håll Sverige Rent är en nationell organisation som arbetar på uppdrag från företag och myndigheter för att minska nedskräpning.

Städa Sverige är en nationell organisation (ägs av 41 riksidrottsförbund) som riktar sig till

idrottsföreningar i syfte att städa med ekonomisk kompensation.

Lagstiftning

EU:s engångsplastdirektiv. Producenter ska ersätta kommunerna för kostnader för nedskräpning av plastskräp. Kommunerna ska redan i mars 2022 rapportera in sina kostnader. Den nationella mätningen avgör hur stor andel av kostnaden som ska ersättas.

Förordning om nedskräpning. Träder ikraft 2023-01-01. Kommunerna ges ansvar samla in förpackningar från 2024-01-01. Från 2026-01-01 ska kommun avseende populära platser;

- samla in de vanligaste förpackningsslagen (papper, plast, metall, färgat och ofärgat glas) som uppkommer på torg/parker och andra populära platser över 2000 m² där betydande mängder förpackningar uppstår och det finns ett kommunalt renhållningsansvar
- samla in plastförpackningar separat på andra platser utomhus där det förekommer betydande mängder (ex gångator) och kommunalt renhållningsansvar (följd av EU:s engångsplastdirektiv)
- underlätta för producentansvarsorganisation som driver retursystem för plastflaskor/metallburkar att placera

ut insamlingskärl eller själv göra det där betydande mängder förpackningsavfall uppstår och kommunen har renhållningsansvar

Arrangör av offentlig tillställning ges ansvar att ge besökare möjlighet sortera de vanligaste förpackningsslagen och ta hand om detta.

Från 2024-01-01 ska den som driver serveringsställe där det säljs mat/dryck i förpackningar ordna med sortering (ex snabbmatrestauranger). Kommunen har tillsyn.

Föreskrifter om ersättning, och dispens är ej klara.

Förordning om nedskräpningsavgifter.

Produktavgiften ska täcka kostnaderna för att;

1. städa upp de engångsprodukter som avses i 8 § 1-4, 6-8, 10 och 11 som skräpats ned på de platser som kommunen har renhållningsansvar för enligt lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning,
2. transportera bort och behandla det avfall som städats upp,
3. administrera och planera den verksamhet som avses i 1 och 2,
4. samla in och rapportera uppgifter som ska lämnas enligt denna förordning eller föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen, och
5. sprida information för att minska negativ påverkan på miljön från nedskräpning av engångsplastprodukter.

Redovisning från kommunen ska bland annat omfatta uppskattning av vikt fimpar.

Kommun ska rapportera kostnad för att städa och kostnader för transport och behandling, administration och planering, rapportering och information.

Naturvårdsverket tar in pengar från producenter och bedömer om kostnader är rimliga och betalar ut till kommuner per invånare.

Agenda 2030

Ingen tydlig koppling men främst

Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

Nationella mål

Förordning om förpackningar anger att nedskräpning av förpackningar som är **engångsplast**produkter ska ha minskat med 50 procent från och med år 2030 jämfört med år 2023. Mäts via skräpmätningar.

SAMMANFATTANDE ANALYS

Nedskräpning ökar enligt invånarna kraftigt. Kundundersökning visar att invånare tycker att nedskräpning ökat kraftigt sedan 2017,

från 30 % som tycker det är ett problem till 42% år 2021. Uppfattningen är lika i alla åldrar, däremot skiljer det en hel del mellan kommuner (från 25 till 59%).

Sedan 2018 har det funnits ett nätverk för nedskräpning som arbetat kontinuerligt med insatser för minskad nedskräpning, ex fimpar.

Ett problem med arbete med nedskräpning är kommunernas resursbrist i dessa frågor. Det saknas ofta ekonomiska och personella resurser och medvetenheten och kunskapen om nedskräpning är generellt ganska låg. Arbete som utförs är mer att se som städning och mycket små resurser läggs på att förebygga nedskräpning.

Med de nya nedskräpningsavgifterna (som ska täcka städning, transport och behandling, administration, rapportering och information kopplat till skräp som härrör från förpackningar och fimpar) som kan börja erhållas från 2023 och insamling av

förpackningar från 2026 från populära platser ökar förutsättningarna för att tillsätta personal och resurser kraftigt.

Ersättningen baseras på invånarantal och nivå sätter Naturvårdsverket utifrån kommunernas kostnadsrapportering som ska börja anges från 2023. Det är ett skall krav att rapportera kostnader dels som stöd för nivåsättning av ersättning och dels för att bedöma om kommun blir återbetalningsskyldig om erhållna medel ej använts enligt förordning.

Naturvårdsverket avser ge ut ett IT verktyg för rapportering i början av 2023.

Detta möjliggör också till ökat arbete för arbete med förebyggande och mätningar kring nedskräpning. Även serveringsställen och arrangörer omfattas av kraven på förpackningsinsamling vilket möjliggör mer samordnade insatser mellan kommun och näringsliv/arrangör.

VAD VILL VI GÖRA

Bidra till ett renare och tryggare Dalarna genom att i samverkan mellan kommuner och aktörer arbeta med direkta skräpinsatser, attityder och beteenden för mindre nedskräpning samt styrmedel för påverkan. Arbeta med den gemensamma devisen "Dalarna Minskar skräpet".

En viktig del är att samarbeta för att på bästa sätt tillvarata de nedskräpningsavgifter som kommunerna kan tilldelas för åtgärder för minskad nedskräpning. Ersättning kan eventuellt erhållas från 2023 (Naturvårdsverk tar fram föreskrift och vägledning om ersättning 2023).

Exempel mål (2030 jämfört med 2021 om inte annat anges)	Kommentar	PRIO 29/11	Kommentarer 29/11
Minska nedskräpning - Utifrån krav rapportering antalet vikten av insamlade fimpar som ska inrapporteras till NV årligen (via - Andel som tycker att nedskräpning är ett problem ska minska	Andel som tycker nedskräpning är problem 2021 var 42% (år 2017 var den 30%).		
Antal deltagare vid skräpplockardagar ska öka varje år.			
Antal nedskräpningsärenden via tillsyn ska minska			

PRIO anger grupper som prioriterade 29/11: A=3 eller fler grupper; B=1-2 grupper

Exempel åtgärder	Kommentar	Projekt Dalarna	Främst lokalt	PRIO 29/11	Kommentarer 29/11
Generellt					
Etablera nätverk nedskräpning	Nuvarande temagrupp. Analysera samordning och finansiering. Tillsyn bör ingå för att ge kunskap om nedskräpningsärenden.	X		A	

Exempel åtgärder	Kommentar	Projekt Dalarna	Främst lokalt	PRIO 29/11	Kommentarer 29/11
Gemensamma skräpmätningar bland annat kopplat till ny förordning förpackningar	Upplägg	X		B	
Gemensamma upplägg för kostnadsredovisning	Krav rapportering till Naturvårdsverk. Pågår redan via HSR.	X		B	
Ta fram kommunikationsmaterial för besökare som kan delges besökare inför besök i Dalarna	Typ Gotland – via färjor	X		BB	
Analysera behov av gemensamma resurser i Dalarna för att hantera de kommande kraven (utveckling)	Många kommuner har begränsade resurser – kan vara viktigt dela på resurser	X		BB	
Analysera åtgärder för att påverka beteendet kring nedskräpning	<p>Ex ny förordning kan innebära nedsatt ersättning om sortering förpackningar ej fungerar.</p> <p>Engagera vuxna, ex idrottsföreningar och annat föreningsliv</p> <p>HSR har material och kunskap kring beteendefrågor (nudging material). Har jobbat med beteendelabbet. Finns manual kring detta.</p> <p>Individbeteende / gruppen tillåter dåligt beteende även om individ vet att det är fel</p> <p>Kolla med hur non smoking generation arbetar.</p>	X		BB	
Gemensamma kampanjer	<p>Kanske 1 per år. Ta fram kampanjplan.</p> <p>Arbeta med sociala medier.</p> <p>Informationsmaterial - utskick. Delge</p>	X		B	

Exempel åtgärder	Kommentar	Projekt Dalarna	Främst lokalt	PRIO 29/11	Kommentarer 29/11
	<p>nytta (varför), resultat och beteendefrågor.</p> <p>Håll Sverige rent har kring 4 kampanjer varje år - koppla ihop med dessa. Då finns kommunikationsmaterial att utgå ifrån.</p> <p>Positiva budskap, vad kan man göra för pengarna istället.</p> <p>Lansera skräpmaskot</p>				
Engagera ungdom, ex via idrottsföreningar och skola	<p>Utveckla fler aktiviteter städa Sverige och skräpplockardagar</p> <p>Pedagoger viktiga vid skolans engagemang.</p> <p>Färdiga paket som skolor kan använda i undervisning/work shops.</p> <p>Föreningsstöd</p>	X		A	
Inför flergångsmuggar snabbmatrestauranger	Burger King har infört		X	B	
Genomför fortlöpande informationsinsatser	Pågår kontinuerligt – kampanjer början och slut	X		B	
Analysera och visa kostnader kommun och samhälle	<p>Stöd för arbete med berörda aktörer.</p> <p>Jämförelser med vad pengarna istället kan användas för</p> <p>Syfte viktigt</p>	X		A	

Exempel åtgärder	Kommentar	Projekt Dalarna	Främst lokalt	PRIO 29/11	Kommentarer 29/11
Symbol för Dalarna Minskar skräpet	Håll Dalarna Rent LÄN - logga för Dalarna Förutsätter att alla kommuner är med i HSR – idag bara Falun, Avesta och Smedjebacken.	X			
Kartlägg antal tillsynsärenden kopplat till nedskräpning	Typ, vart, mm	X		B	Lösningar för återkommande dumpningsplatser. Mobila ÅVC. Viten.
Inför nolltolerans nedskräpning skola	Inom- och utomhus		X	B	
Utbilda på introduktionsutbildningar SFI om sortering och nedskräpning	Förslag 29/11			B	
Förpackningar populära platser					
Analys förutsättningar och behov införande sortering förpackningar populära platser	Placera på rätt ställen		X	A	Arbetsmiljö, riskanalyser
Gemensamma underlag för beställning sorteringsmöbler populära platser	Bättre design som minskar risk överfyllnad	X		B	
Utveckla gemensamt informationsmaterial kopplat till nya förordningen om förpackningar/nedskräpningsavgifter	Ta med skräpet hem såsom när man vistas i naturen Använd symboler som används i Sverige Kunskapsplan skola	X		A	
Samordna/utveckla nätverk evenemangsarrangörer kring nedskräpning.	Samla även kommuner, region och Lst. Föreningsevenemang	X		A	Erbjud sorteringslösningar till arrangörer. Kravställ vid marknyttjande. Dyrt lämna restavfall (hög taxa).

Exempel åtgärder	Kommentar	Projekt Dalarna	Främst lokalt	PRIO 29/11	Kommentarer 29/11
Gemensam mall för avtal platsupplåtelse. I ex Rättvik har både arrangör CCW och kommun ansvar.		X			
Riktlinjer tillsyn		X		B	
Fimpar					
Utveckla insamling fimpar i samband med införande insamling förpackningar			X		